

Til: Fakultetsstyret
Fra: Dekanen
Sakstype: V-sak 4
Møtedato: 2. juni 2023
Notatdato: 23. mai 2023
Saksbehandler: Brynjulv Norheim og Heidi Christophersen

Engelskspråklig studietilbud for jødiske veivisere – struktur og studentgruppe

Innledning

I fakultetsstyremøte 9. mars 2023 ble det orientert om fakultetets samarbeidsavtale med Det Mosaiske Trossamfund (DMT) om studietilbudet jødiske veivisere, jf. O-sak 7. Det teologiske fakultet (TF) har fra høstsemesteret 2023 overtatt ansvaret for de studiepoenggivende emnene som inngår i det ettårige utdanningsprogrammet for jødiske veivisere, som administreres av DMT. Overtakelsen har skjedd i samforståelse med Kunnskapsdepartementet og OsloMet som tidligere hadde dette studiet.

Fakultetets engasjement i utdanning av jødiske veivisere er en implementering av fakultetets samfunnsoppgave og satsing på interreligiøse studier. Det står bl.a. i fakultetets *Strategi 2030: Med fokus på bærekraft i forskning, undervisning og samfunn vil TF i perioden styrke den flerreligiøse kompetansen i historie og nåtid innenfor kristendom, islam og jødedom. Denne satsingen er i tråd med UiOs uttalte mål om å bidra til å skape en bedre verden gjennom forskning og forskningsbasert utdanning.*

I dette notatet gis det en nærmere redegjørelse for dette studietilbudet, der det foreslås at de studiepoenggivende emnene struktureres som et engelskspråklig studieprogram og utvider adgangen til studietilbudet for søkere utenfor Norden.

Bakgrunn

Jødiske veivisere er et tiltak i Kommunal- og moderniseringsdepartementets *Handlingsplan mot antisemittisme 2021–2023 – en videreføring*.¹ For å utdanne jødiske veivisere etablerte DMT et ettårig utdanningsprogram i 2015. I tillegg til et studium på 30 studiepoeng består programmet av et lengre folkehøyskolelignende opphold i Israel og korte studiereiser i Europa og USA. Deltakere får utdanningsstøtte fra Lånekassen for hele det ettårige utdanningsprogrammet.

Studietilbudet ved OsloMet er blitt gjennomført på norsk, og opptaket er gitt søkere med fullført videregående skole i Norge og Norden (dvs. med norsk generell studiekompetanse).

Deltakere skal ha jødisk bakgrunn, og det å begrense studiene til en nordisk målgruppe gir dermed få deltakere. Det er f. eks. bare fire deltakere i årets kull. DMT ønsker derfor å utvide

¹«Det Mosaiske Trossamfund i Oslo startet i 2015 med informasjonstiltak for å øke kunnskap om jøder og jødedom i samfunnet og bidra til å motvirke antisemittisme, med støtte fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Et av informasjonstiltakene er Jødiske veivisere, hvor to unge norske jøder besøker videregående skoler rundt om i landet. Målet med prosjektet er å synliggjøre minoriteten, få fram hvordan det er å vokse opp som minoritet i Norge, vise mangfold blant jøder i Norge, spre kunnskap og bidra til å redusere fordommer. Ordningen med Jødiske veivisere vil videreføres.» Kapittel 5, side 22 <https://www.regjeringen.no/contentassets/9c3f6754f04844da971a26331b732b3f/209394-antisemittisme-web.pdf>

studenttallet for å skape et bedre studiemiljø for de norske deltakerne ved å kunne tilby studiet til deltakere utenom Norden. De hadde før dialogen med TF om samarbeid høsten 2022 allerede satt i gang en prosess med videreutvikling av utdanningsprogrammet der studiene skulle tilbys på engelsk og rekruttere fra hele verden. Det står i DMTs *Sluttrapporten for 2022* for informasjonstiltak mot antisemittisme:

For å sikre oss at jødiske ungdommer fra Norge fortsatt skal søke vårt utdanningsprogram og dermed veiviserutdanningen, må hele opplegget oppleves som mer attraktivt. Derfor ønsker vi å tiltrekke oss jødiske studenter fra andre steder i verden til et oppgradert program som i sin helhet skal foregå på engelsk.

Det har vært nødvendig med utredning av studieadministrative forhold da det ved Universitetet i Oslo (UiO) pr i dag ikke finnes tilsvarende studietilbud. I denne utredningen har fakultetet fått god hjelp fra saksbehandlere og ledere i Avdeling for studieadministrasjon som har vist stor imøtekommenhet og engasjement for å få etablert et studietilbud for jødiske veivisere som kan passe i DMTs utviklingsarbeid med det ettårige utdanningsprogrammet for jødiske veivisere.

Finansiering og forvaltningsmessige konsekvenser

Finansiering

Bevilgning til ettårig utdanningsprogram for jødiske veivisere blir tildelt via to departement: Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) bevilger midler til DMT til informasjonstiltak der bl.a. jødiske veivisere inngår.² Kunnskapsdepartementet (KD) bevilger midler til UiO for studietilbudet ved institusjonen.

KD ga en særskilt bevilgning (kr 720.000) første gang i 2018 til OsloMet i revidert nasjonalbudsjett³, og denne bevilgningen er blitt videreført årlig i påfølgende statsbudsjetter. I år er det foreslått at denne særskilte bevilgningen overføres til UiO i det foreløpige reviderte nasjonalbudsjettet, der bevilgningen er justert til kr 800.000. Det står i Prop. 118 S (2022–2023) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2023, Kap. 260 Universiteter og høyskoler Post 50 Statlige universiteter og høyskoler:

Utdanningstilbud for jødiske veivisere

I 2018 bevilget Stortinget 720 000 kroner for å finansiere et videreutdanningstilbud for jødiske veivisere ved OsloMet – storbyuniversitetet. Det er avklart mellom aktørene at Universitetet i Oslo skal stå for tilbudet fra og med høsten 2023, og det foreslås derfor å flytte midlene til Universitetet i Oslo, som i 2023 utgjør 0,8 mill. kroner.⁴

Dette er i samsvar med det KD varslet i brev av 7. desember 2023 til UiO og OsloMet.

² Statsbudsjettet 2023 – KMD: Kap. 567 Nasjonale minoriteter. Post 72 Det Mosaiske Trossamfund <https://www.regjeringen.no/contentassets/d6d0bcc501974eb6a5268da5e3f851d4/no/pdfs/prp202220230001kd-ddddpdfs.pdf>

³ Det vil si i Prop. 85 S (2017–2018) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2018, under kap. 260, post 50 Statlige universiteter og høyskoler der det står:

Utdanningstilbud for jødiske veivisere

Det foreslås å øke bevilgningen med 0,7 mill. kroner under kap. 260, post 50 for å finansiere et videreutdanningstilbud for jødiske veivisere ved OsloMet – storbyuniversitetet. Tiltaket er en oppfølging av regjeringens handlingsplan mot antisemittisme og innebærer finansiering av et fast videreutdanningstilbud for jødiske veivisere.

https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-85-s-20172018/id2601312/?q=%c3%b8diske%20veivisere&ch=2#kap2-2_ch9

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-118-s-20222023/id2976767/>

Forvaltningsmessige konsekvenser

Det at studietilbudet for jødiske veivisere ved UiO er finansiert av KD gjennom en særskilt bevilgning har forvaltningsmessige konsekvenser. Vi regner studietilbudet som et 100% eksternfinansiert oppdragsstudietilbud, ikke som et ordinært KD-finansiert studietilbud. Det innebærer til forskjell fra ordinære studier finansiert via studieplasstildeling følgende:

- Opptak til studietilbudet kan skje ut fra spesielle kriterier i samsvar med oppdragets formål, dvs. begrenses til dem som av DMT er blitt tatt opp til det ettårige utdanningsprogrammet for jødiske veivisere (innenfor UiOs regelverk).
- Studietilbudet kan struktureres annerledes enn det som er vanlig på bachelornivå ved UiO i dag, såfremt det er innenfor gjeldende regelverk. Pr i dag tilbyr ikke UiO studier på bachelornivå til utenlandske studenter, med unntak av studenter på utvekslingsavtale. Selv der bacheloremner tilbys på engelsk, må studenter ha norsk generell studiekompetanse for å ta emnet, med mindre de er på utvekslingsavtale. Dette har sammenheng med at det ved UiO pr i dag ikke tilbys engelskspråklige studieprogram på bachelornivå, med opptakskrav tilpasset internasjonale studenter, og at emner ordinært skal være tenkt utfra behovet til et studieprogram. Det tilbys pr i dag heller ikke ved UiO norske studieprogram på bachelornivå på under ett studieår (60 studiepoeng).
- Det er ikke aktuelt å kreve studieavgift fra studenter utenfor EØS og Sveits, idet UiO får dekket sine kostnader ved eksternfinansieringen. Denne tolkningen av foreslått lovverk er foretatt i samråd med UiOs saksbehandlere på området.⁵
- TF vil ikke få økt basisbevilgning eller studiepoengmidler for studenter på dette studietilbudet. Dermed må det heller ikke settes av studieplasser til studietilbudet i opptaksrammene for fakultetets studier, som fastsettes hvert år på rektors fullmakt.

Større handlingsrom, men i samsvar med UiOs regelverk og ansvar for studentene

Det at studietilbudet kan defineres til gruppen eksternt finansierte studier ved UiO, og dermed gir fakultetet større handlingsrom når det gjelder opptak og struktur, innebærer imidlertid *ikke* at studiet kan fravike regelverk for studier fastsatt ved TF, UiO og nasjonalt med tanke på organisering og studentenes gjennomføring av studiet. Det innebærer også at TF har et like fullt ansvar for disse studentene og læringsmiljøet som ordinære studenter, selv når studiet inngår i et utdanningsprogram administrert av en annen instans. Med andre ord vil disse studentene ha rettigheter og plikter, samt behov for studieadministrative IT-tjenester og læringsplattformer, som det er viktig at de får informasjon om for å kunne gjennomføre studiene. Den sikreste måten å gjøre det på er å strømlinje studietilbudet studieadministrativt slik at den studentrettede informasjon på engelsk på UiOs nettsider, tilpasset i innhold til utenlandske studenter, også passer for internasjonale studenter på utdanningsprogrammet for jødiske veivisere.

Det er fra administrasjonens side klarlagt at vi innenfor gjeldende regelverk for studier kan organisere studietilbudet både som et studietilbud på 30 studiepoeng tilpasset internasjonale studenter, samt strømlinje nok til å sikre tilfredsstillende informasjon og studenttjenester for å gjennomføre studiet. Det forutsettes imidlertid at det er visse rammer som det ettårige utdanningsprogrammet må legges opp etter, slik at studier og eksamen avvikes i ordinære tidsrom ved TF. I og med at undervisningen gjennomføres dels på samlinger og dels nettbasert, ser ikke dette ut til å være hindring for programmets opplegg i utlandet. Dette skal imidlertid drøftes nærmere med DMT etter fakultetets behandling av denne saken.

⁵ <https://www.uio.no/studier/opptak/studieavgift/>; <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-68-l-uten-at-20222023/id2967530/>

Innhold, lærerressurser og emner ved oppstart høsten 2023

Innhold

Profil og innhold i studietilbudet ved OsloMet er planlagt videreført i studietilbudet ved TF, mens inndeling i emner endrer seg fra to emner á 15 studiepoeng til tre emner á 10 studiepoeng, slik at tilbudet tilpasses UiOs emneportefølje. Slik som ved OsloMet starter emnene i høstsemesteret og avsluttes med eksamen i vårsemesteret.

Når det gjelder innholdet i studiet gjengis innledende avsnitt i emnebeskrivelsen på omtalen av innholdet ved OsloMet:

Jødedom og jødisk historie:⁶ Emnet gir en innføring i jødedommen og jødisk historie med vekt på hellige skrifter og teksttolkning, jødisk historie og jødisk liv i Norge, antisemittisme, sionisme og staten Israel samt didaktikk.

Brobygging for demokratisk medborgerskap:⁷ Emnet omfatter temaer som demokratisk medborgerskap, identitet, rasisme, interkulturell kompetanse, religiøse fortellinger, filosofisk samtale, etikk og dialogisk undervisning. Emnet skal skolere studenten i å drive forebyggingsarbeid mot fordommer i norsk skole.

Emner

Studiet ved TF blir organisert i tre emner, som blir tilbudt med start høstsemesteret 2023 og eksamen vårsemesteret 2024:

- TFO1011 Judaism and Jewish History
- TFO1012 Modern Jewish History and Culture - Case Studies
- TFO1013 Identity, Ethics and Intercultural Competence

Emnebeskrivelsene er under utvikling. Undervisningen gjennomføres på engelsk, men det vil være mulig å gjennomføre eksamen på norsk, svensk eller dansk i tillegg til engelsk.

Lærerressurser

TFs utdanningsfaglige kompetanse er på dette området styrket ved tilsetning av Gunnar Haaland i en professor II-stilling⁸. Han har vært faglig koordinator for OsloMets studietilbud og hatt ansvaret for studiene i jødedom og jødisk historie for jødiske veivisere. Han fortsetter i tilsvarende rolle ved TF. I tillegg til Gunnar Haaland er det ytterligere to vitenskapelige ansatte ved TF som vil undervise på studiet i kommende studieår: førstelektor Serena Baldari og postdoktor Helena Schmidt. Det kan dermed sies at TF innfrir kravet i studietilsynsforskriften at fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha relevant utdanningsfaglig kompetanse.⁹

Et engelskspråklig studieprogram med både norske og internasjonale studenter

Vi har ovenfor gjort rede for at TF innenfor gjeldende regelverk kan tilby et studietilbud også til internasjonale studenter på bachelornivå, dvs. når fakultetet har det faglige innholdet og studieadministrative verktøyet på plass. DMT har informert KD om at utdanningsprogrammet for jødiske veivisere i fremtiden skal gis på engelsk med en internasjonal studentgruppe.

Det er viktig, sett ut fra oppdraget fra KD, at det engelskspråklige studietilbudet fortsatt er innrettet mot å utdanne jødiske veivisere i Norge. Det vil si at studiet har fokus på jødedom som minoritetsreligion i Norge, i tillegg til generelle studier om jødedom, jødisk historie og interkulturell kompetanse. Selv om studietilbudet primært skal dekke behovet for å utdanne

⁶ For læringsmål mm <https://www.oslomet.no/studier/loi/evu-loi/jodedom-jodisk-historie>

⁷ For læringsmål mm <https://www.oslomet.no/studier/loi/evu-loi/brobygging-demokratisk-medborgerskap>

⁸ <https://www.tf.uio.no/personer/vit/gunnaha/index.html>

⁹ Forskriftens § 2-3 (2), <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137>

jødiske veivisere i Norge, kan studietilbudet gi ikke-norske og ikke-skandinaviske deltakere viktige ressurser og kompetanser til å kunne fungere som brobyggere/dialogpartnere/veivisere i sine hjemlige kontekster.

Studietilbudet for jødiske veivisere på 30 studiepoeng er – og bør være – faglig sett et helhetstilbud med overordnede læringsmål, og som sådant er det naturlig å betrakte det som et studieprogram. UiOs regelverk åpner for å ha studieprogram under 60 studiepoeng, selv om det ved UiO pr i dag ikke finnes slike studieprogram annet enn som interne FS-tekniske samlinger av emner.

Det er også hensiktsmessig faglig og administrativt å organisere studietilbudet i et studieprogram ut fra følgende grunner:

- Et studieprogram innebærer at det fastsettes læringsmål, innholdsbeskrivelse og struktur samlet for hele studietilbudet. Det bidrar til at studentene får en helhetsforståelse av studietilbudet, og at emner utvikles i samsvar med de overordnede læringsmål.
Forslag til programnavn: *Jewish Studies and Intercultural Competence for Jewish Paths*
- Studenten får en utdanningsplan i StudentWeb på engelsk, som gjør det lettere for dem å administrere sine studier i Norge eller i utlandet. I tillegg er første del av utdanningsplanen en oversikt over viktig informasjon om rettigheter og plikter som student og om studieprogrammet med henvisning til viktige nettsteder.
- Studentene vil søke opptak til ett studieprogram, som gir dem studierett til emnene, og dermed ikke vil måtte søke opptak til flere emner. (Det er avklart med Seksjon for opptak at de vil foreta opptaksarbeidet også med internasjonale søkere innen visse frister.)
- Studentgruppen blir programstudenter (og ikke enkeltemnestudenter) i en studieadministrativ kontekst. Dette gjør det lettere for dem å relatere seg til UiOs informasjon tilpasset studenter fra utlandet da denne er innrettet mot utvekslingsstudenter og programstudenter. Det siste er på masternivå, men det vil i praksis spille liten rolle. Samtidig fungerer denne informasjonen også for norske studenter på engelskspråklige program.

Det er imidlertid tre problemstillinger som det må arbeides videre med:

- Forholdet til Lånekassen: Pr i dag får studenter på det ettårige utdanningsprogrammet utdanningsstøtte og reisestipend. Ved endring av lærested og studieorganisering må dette avklares med Lånekassen.
- Forholdet til potensielle søkere: Det er viktig at det fremkommer tydelig informasjon om krav til utdanning for å få opptak (generell studiekompetanse, minus norskkrav) og at dokumentasjon må foreligge innen en viss frist. For eksempel vil ikke søkere som har fullført amerikansk High School på ordinært vis kunne få opptak, da de i tillegg må ha ett års utdanning på universitet.
- Forhold knyttet til oppholdstillatelse i Norge: Det må undersøkes om utenlandske studenter kan være i Norge på turistvisum når de har opptak på studieprogram.

På denne bakgrunn arbeides det videre med etablering av et engelskspråklig studietilbud/studieprogram som delvis iverksettes for studieåret 2023/2024, og er ferdig utviklet for studieåret 2024/2025, forutsatt fakultetsstyrets godkjenning.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret vedtar opprettelse av et engelskspråklig studietilbud for jødiske veivisere på 30 studiepoeng, beregnet på både norske og utenlandske studenter.

Det forutsettes at den særskilte bevilgningen fra Kunnskapsdepartementet videreføres.

Fakultetet konkretiserer det faglige innholdet.

Videre arbeid med organisering skjer i samarbeid med Det Mosaiske Trossamfund og i samsvar med Kunnskapsdepartementets oppdrag og de premisser og momenter som er nevnt i dekanens notat.